

Tiedollinen ydinainesanalyysi			
	Ehdottomasti osattava	Täydentää osaamista	Erityisosaaminen
I Päihdelääketieteellinen teoriatieto Lähteet: Alkoholiriippuvuus -kirja, Huume- ja lääkeriippuvuudet -kirja, ASAM Essentials of Addiction Medicine, Addiction Medicine (Oxford), Alkoholii- ja Huumeongelman Käypä hoito -suositukset			
<i>Päihdekäytön esiintyvyys</i>	Päihdekäytön ja päihdehäiriöiden epidemiologia/esiintyvyys Suomessa	Päihdekäytön epidemiologia Länsimaissa	Päihdekäytön epidemiologia globaalisti
<i>Päihteiden vaikutukset</i>	Päihteinä käytettävien aineiden akuutit ja pitkäaikaiset vaikutukset elimistössä <ul style="list-style-type: none"> - päihtymystilan oirekuva - vieroitusosan oirekuva - fyysiset ja psyykkiset pitkäaikaisvaikutukset 		
<i>Päihteiden farmakologia</i>	Päihteinä käytettävien aineiden <ul style="list-style-type: none"> - farmakokinetiikka (jakautuminen elimistössä, metabolia, puoliintumisaika, eliminaatio) - farmakodynamiikka (reseptorivaikutukset) Eri päihteinä käytettävien aineiden väliset yhteisvaikutukset ja interaktiot	CYP450-järjestelmä (mm. nopea/hidas metabolia)	Solun sisäiset mekanismit
<i>Riippuvuuden selitysmallit</i>	Riippuvuuden kehittymisen neurobiologiset periaatteet, aivosairausmalli Ehdollistuminen ja oppimisteoreettiset mallit	Riippuvuus sosiaalisena ja kulttuurisena ilmiönä Keskeisten aivoalueiden ja hermorataverkkojen toiminta riippuvuuden eri vaiheissa	Muut addiktiotheoriat (sosiologia, antropologia, filosofia)
<i>Riippuvuushäiriöiden etiologia ja riskitekijät</i>	Yksilötekijät riippuvuushäiriöiden riskitekijöinä <ul style="list-style-type: none"> - periytyvyys - psykiatrinen komorbiditeetti - somaattiset sairaudet Ympäristötekijät riippuvuussairauksien riskitekijöinä <ul style="list-style-type: none"> - perhe - sosiaalinen ympäristö - päihteiden saatavuus - kulttuuriset tekijät 	Yhteiskunnalliset ja kulttuuriset tekijät päihdeongelmien riski/suojaavina tekijöinä <ul style="list-style-type: none"> - lainsäädäntö - huumeainepolitiikka - alkoholipolitiikka 	
II Suomalainen päihteiden käyttökulttuuri Lähteet: Alkoholiriippuvuus -kirja, Huume- ja lääkeriippuvuudet -kirja			

<i>Huumeet</i>	<p>Huumeiden (ml. muuntohuumeiden ja lääkkeiden päihdekäytön) käyttö- ja hankintakulttuuri Suomessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - sekakäyttö - käyttötavat (mm. suonensisäisen käytön yleisyys) - käytettyjen aineiden profiili <p>Huumeekuolemat Suomessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - mihin meillä kuolla <p>Huumausainelainsäädäntö</p> <ul style="list-style-type: none"> - huumausaineen määritelmä - muuntohuumeiden laillinen asema 	<p>Huumeiden (ml. muuntohuumeiden ja lääkkeiden päihdekäytön) historia Suomessa</p> <p>Muiden maiden huumeiden käyttökulttuuri ja lainsaadännöt vertailussa Suomeen</p> <ul style="list-style-type: none"> - kannabiksen laillinen asema maailmalla 	<p>Dekriminalisaatio, depenalisaatio</p> <ul style="list-style-type: none"> - taustat - mahdolliset hyödyt ja haitat
<i>Alkoholi</i>	<p>Suomalainen alkoholikulttuuri</p> <p>Saatavuuden, kulutuksen ja haittojen väliset suhteet (alkoholipolitiikka)</p>	<p>Alkoholikulttuurin historia Suomessa</p> <p>Pohjoismainen alkoholipolitiikka</p>	<p>Muiden maiden alkoholikulttuuri vertailussa Suomeen</p> <p>Alkoholipolitiikka maailmalla</p>
<p>III Päihdehoitojärjestelmä</p> <p>Lähteet: Alkoholiriippuvuus -kirja, Huume- ja lääkeriippuvuudet -kirja, Alkoholiongelmaisen Käypä hoito- suositus, keskeiset lait ja asetukset</p>			
<i>Päihdetyön toimijat</i>	<p>Pirstaleisen järjestelmän peruseriaatteiden ja eri toimijoiden roolien tuntemus (viranomaiset, kunnat, sairaanhoitopiirit, kolmannen sektorin toimijat: järjestöt, yritykset ja yhteisöt)</p> <p>Alueellisen päihdehoitojärjestelmän tuntemus ja käyttö (mm. vieroitushoitoon lähettäminen, missä toteutetaan, maksusitoumuskäytännöt)</p> <p>Valtakunnallisten palveluiden tuntemus alueellisten palveluiden tukena (mm. laitospuoliseen kuntouttavaan hoitoon lähettäminen, missä toteutetaan, maksusitoumuskäytännöt)</p>	<p>Alueellinen yhteistyö ja hoidon porrastus</p> <p>Palveluvalikoiman rakentuminen (mm. kilpailutukset)</p>	<p>Päihdehoito muualla maailmassa</p>
<i>Ehkäisevä päihdetyö</i>	<p>Tuntee kunnan velvoitteet ennaltaehkäisevän päihdetyön järjestämiseksi</p>	<p>Tuntee alueellisen ehkäisevän päihdetyön kenttää</p>	
<i>Vertaistuki ja kokemusasiantuntijuuus</i>	<p>Alueellisen vertaistukitoiminnan tuntemus (ryhmät, omaisryhmät, vertaisvastaanotot, kokemusasiantuntijat, potilas- ja omaisjärjestöt)</p>	<p>Valtakunnalliset toiminnot</p>	
<i>Terveysneuvonta ja matalan</i>	<p>Haittoja vähentävän päihdetyön periaatteet</p>	<p>Jalkautuva/etsivä päihdetyö</p>	

<p><i>kynnyksen päihdetyö</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - terveysneuvonta - infektioiden torjunta - yliannostusten ehkäisy - huumeiden käyttöön liittyvien yhteiskunnallisten haittojen vähentäminen 	<p>Haittoja vähentävän työn historia Suomessa</p> <p>Haittoja vähentävä työ maailmalla</p>	
<p>IV Päihteisiin liittyvä lainsäädäntö ja viranomaisohjeet Lähteet: keskeiset lait ja asetukset, sekä viranomaisohjeet</p>			
	<p>Lakien ja asetusten pääasiallinen sisältö ja soveltaminen potilastyössä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohje terveydenhoidollisesta huumausainetestauksesta - STM-ohje: Päihtyneen potilaan akuuttihoito - TRAFIn ajoterveysohje <p>Lait/asetukset ja niiden soveltamisohjeet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Päihdehuoltolaki - Mielenterveyslaki - Sosiaalihoitolaki - Opioidikorvaushoitoasetus - Laki potilaan oikeuksista - Lastensuojelu - Terveydenhuoltolaki - Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä - Ampuma-aselaki 	<p>SORA-lainsäädännön periaatteet</p> <p>Finlex 654/2001 luku 50/ pykälä7 syyttämättäjättäminen, mikäli hakeutuu hoitoon</p> <p>Turvallinen lääkehoito</p> <p>Hoidon omavalvonta</p>	<p>Kansainvälinen lainsäädäntö suhteessa Suomen lakeihin</p>
<p>V Sosiaaliturva ja vakuutuslääketiede Lähteet: Alkoholiriippuvuus -kirja, Huume- ja lääkeriippuvuudet -kirja, Alkoholi- ja Huumeongelman Käypä hoito -suositukset, keskeiset lait ja asetukset</p>			
	<p>Sairauspäivärahan, kuntoutustuen ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisen perusteet</p> <p>Kuntoutusrahan myöntämisen perusteet laitoshoidon ajalta</p> <p>Ammatillisen kuntoutuksen myöntämisen perusteet</p> <p>Päihtymystilan ja tai riippuvuushäiriön suhde etuuskien saamiseen muut sairaudet tai häiriöt huomioiden</p> <p>Tarvittaviin lausuntoihin vaadittavat tiedot ja tutkimustulokset, sekä niiden dokumentointi</p>	<p>Ammatillisen kuntoutuksen ja kuntoutuspsykoterapian oikea-aikaisuus.</p>	<p>Perustiedot muutoksenhaun prosesseista.</p> <p>Mikä on vakuutuslääketieteen näkökulmasta ”syrjäytynyt henkilö”.</p>
<p>VI Somaattinen oheissairastavuus Lähteet: Alkoholiriippuvuus -kirja, Huume- ja lääkeriippuvuudet -kirja, Alkoholi- ja Huumeongelman Käypä hoito -suositukset, ASAM Essentials of Addiction Medicine, Addiction Medicine (Oxford), C-hepatiitin hoitopolku (THL:n ohje)</p>			

<i>Alkoholimaksasairaudet</i>	Alkoholihepatiitin oirekuva Maksakirroosi ja sen komplikaatiot Alkoholipankreatiitti Laboratoriokokeiden tulkinta	Alkoholihepatiitin vaikeusasteen arviointi ja lääkehoito Maksakirroosin komplikaatoiden hoito ja seuranta Pankreatiitin etiologia ja erotusdiagnoosit	Kajoavan hoidon mahdollisuudet alkoholimaksasairaudessa ja kroonisessa pankreatiitissa
<i>Hermostolliset sairaudet</i>	Pikkuaivoatrofia Wernicken taudin oirekuva ja ennaltaehkäisyn periaatteet (ei hiilihydraattia ennen tiamiinin antoa) Alkoholiin liittyvät kouristuskohtaukset, ml. erotusdiagnoosiikka	Alkoholiperäisen pikkuaivoatrofian oire/löydösjakautuma, muun etiologian muistaminen Perusmekanismin ymmärtäminen	Alert jos onkin syytä epäillä hered. spinocerebellaariataksiaa (väärän tuomion välttäminen) Krebsin syklin toiminnan ymmärtäminen tiamiinin kannalta
<i>Tartuntataudit</i>	C-hepatiitin tutkimus- ja hoitolinjaukset Kansallinen HCV strategia HIVin, B-hepatiitin ja tuberkuloosin tunnistaminen Tartuntatautilain mukaiset rokotukset	HIVin, B-hepatiitin ja tuberkuloosin hoitolinjaukset	Erityisryhmien hoito Elinsiirtokysymykset
<i>Yliannostukset ja myrkytykset</i>	Päihde-, alkoholi- ja korvikealkoholimyrytykset - oirekuva - epidemiologia - ensiapu	Päihde-, alkoholi- ja korvikealkoholimyrytyksen hoidon perusteet	Päihde-, alkoholi- ja korvikealkoholimyrytyksen komplikaatioiden erikoissairaanhoidon ja potilaan seuranta
<i>Suonensisäisen käytön komplikaatiot</i>	Vakavat infektiot (sepsis, endokardiitti, syvät abskessit)	Ääreisverenkierron ja lymfakierron häiriöt	Monielinvauriopotilaan erikoissairaanhoidon ja mahdollisesti tarvittavat tukihoidot
VII Päihteet, psyykinen oireilu ja psykiatrinen oheissairastavuus Lähteet: Alkoholiriippuvuus -kirja, Huume- ja lääkeriippuvuudet -kirja, Alkoholi- ja Huumeongelman Käypä hoito -suositukset, ASAM Essentials of Addiction Medicine, Addiction Medicine (Oxford)			
<i>Päihteet ja psyykinen oireilu</i>	Päihdehäiriöihin liittyvä psyykinen oheissairastavuus Päihteiden käytön aiheuttamat psyykkiset oireet (akuutit ja pitkäaikaiset) Itsenäinen ja päihteistä johtuva psyykinen oireilu; milloin tulee epäillä itsenäistä psykiatrista sairautta	Psykiatristen ja psykologisten tutkimusten oikea-aikaisuus Vakavat mielenterveyden häiriöt ja päihteiden käytön vaikutus niihin	

Päihteiden käytön vaikutus hoitoon ja ennusteeseen	Päihdekäytön vaikutus lääke- ja muiden biologisten hoitojen tehoon ja toteutukseen Päihdekäytön vaikutus psykoterapeuttisten hoitojen tehoon ja toteutukseen	Päihdekäytön vaikutus psykiatristen oireistojen pitkäaikaiseen kulkuun ja ennusteeseen	
<p>VIII Päihdehäiriöiden kliininen tutkiminen Lähteet: Alkoholiriippuvuus -kirja, Huume- ja lääkeriippuvuudet -kirja, Alkohol- ja Huumeongelman Käypä hoito -suositukset, keskeiset lait ja asetukset, ASAM Essentials of Addiction Medicine, Addiction Medicine (Oxford)</p>			
<i>Laboratoriodiagnostiikka</i>	Laboratoriokokeiden rooli osana kokonaisvaltaista diagnostiikkaa ja hoidon seurantaa Tutkimusten virhelähteet ja sekoittavat tekijät Alkoholin käytön arvioimiseen käytettävät laboratoriokokeet <ul style="list-style-type: none"> - Keskeisten verikokeiden (PVK, ALAT, GT-CDT, PEth) käyttö ja tulkinta, sekä niiden spesifisyys ja sensitiivisyys - tulkinta maksasairailta - Alkometrin käyttö ja tulkinta - Tarkkuusalkometrin tulosten tulkinta (mg/l vs. promillet) - P-EtOH Huumeiden käytön tutkiminen <ul style="list-style-type: none"> - hoidollisen ja valvonnallisen testauksen käytötaiheet ja erot - peruserätyydet metodologiassa - tulosten tulkinta ja tutkimusten rajoitteiden tunteminen - tulosten asianmukaiset kirjaamiskäytännöt Virtsanäyte <ul style="list-style-type: none"> - ensivaiheen seulonta vs varmistetut seulat - ainekohtainen näkyvyys Verinäytteet <ul style="list-style-type: none"> - päihtymystilan aiheuttajan osoitus Korvaushoitolääkkeiden seerumpitoisuusmääritykset	Alkoholi <ul style="list-style-type: none"> - Etyyliglukuronidi virtsasta tai mekoniumista Tulkinta erityisryhmissä <ul style="list-style-type: none"> - nuoret - raskaana olevat - vanhukset Huumeiden käytön tutkiminen <ul style="list-style-type: none"> - Mekoniumnäyte - Hiusnäyte - sylkinäyte 	Muut, tutkimuksen alla olevat alkoholimarkkerit Tulevaisuuden tutkimusmenetelmät

	<p>Tartuntatauti (hepatiitit ja HIV) diagnostiikka</p> <ul style="list-style-type: none"> - rokotevasteen (HBV) tulkinta 		
<i>Anamneesi</i>	<p>Elinaikainen ja ajankohtainen päihteiden käyttö ainekohtaisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> - aloitusikä - käytön muuttuminen ajan kuluessa - käyttötavat <p>Rahapelit ja muut toiminnalliset riippuvuudet.</p> <p>Hoito- ja sairaushistoria</p> <ul style="list-style-type: none"> - aikaisemmat päihdehoidot - psykiatriset hoidot - sairaalahoitoa vaativat vammat - vakavat vieroitusoiretilat <p>Sukuanamneesi</p> <p>Sosiaalisen tilanteen kartoitus</p> <ul style="list-style-type: none"> - koulutus - perhe - asuminen - työ - toimeentulo - vankilatuomiot - rattijuopumukset <p>Somaattiset sairaudet.</p> <p>Nykylääkitys (lääkärin määräämä)</p> <p>Ehkäisy</p>	Kulttuuristen ja uskonnollisten tekijöiden vaikutus	
<i>Kliininen tutkimus</i>	<p>Somaattinen yleisstatus</p> <p>Päihtymystilan ja vieroitusoireiden kliininen oirekuva</p> <p>Psykiatrinen yleisstatus</p> <p>Päihdehäiriön diagnostiset kriteerit: ICD-10, DSM 5</p> <p>Keskeiset päihteiden riski-/ongelmakäyttöä kartoittavat seulat ml.</p> <ul style="list-style-type: none"> - AUDIT, DUDIT, DAST20, CAST/CUDIT-R <p>Riippuvuuden vaikeusastetta arvioivat mittarit ml.</p> <ul style="list-style-type: none"> - SADD, SDS - <p>Vieroitusoiremittarit ml.</p>	<p>Perusteellisempi somaattinen status (esim. neurologinen status alkoholisteilla)</p> <p>Biopsykososiaaliset kartoitukset, esim. EuropASI</p> <p>PRISM tai muut vastaavat strukturoidut (päihde)psykiatriset haastattelut</p>	

	- CIWA-Ar, CIWA-B, SOWS/COWS		
<p>IX Päihdehäiriöt ja toiminnalliset riippuvuudet, hoidon linjaukset Lähteet: Alkoholiriippuvuus -kirja, Huume- ja lääkeriippuvuudet -kirja, Alkohol- ja Huumeongelman Käypä hoito -suositukset, ASAM Essentials of Addiction Medicine, Addiction Medicine (Oxford)</p>			
<p><i>F10 Alkoholin käyttöhäiriöt</i></p>	<p>Alkoholiongelmien seulonnassa ja hoidossa käytettävät kysely- ja haastatteluinstrumentit esim.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - AUDIT, SADD <p>Alkoholin käyttöhäiriöiden diagnostiikka ja riippuvuuden vaikeusasteen arviointi</p> <p>Alkoholin käyttöhäiriöihin liittyvä psykiatrinen oheissairastavuus</p> <p>Alkoholin käyttöhäiriöihin somaattinen oheissairastavuus</p> <p>Vieroitusoireiden arviointi ja hoito</p> <ul style="list-style-type: none"> - CIWA-Ar - hoidon linjaukset avohoidossa ja laitoksessa (komplisoitumaton, komplisoitunut/delirium tremens) <p>Alkoholiriippuvuuden lääkehoito</p> <ul style="list-style-type: none"> - opioidiantagonistit - disulfiraami - akamprosaatti - muut Käypä hoidossa mainitut lääkehoidot <p>Alkoholiriippuvuuden psykososiaalisten interventoiden periaatteet (kts. kohta X)</p>	<p>Kokeelliset lääkehoidot</p> <p>Alkoholiriippuvuuden typologiat hoidon suunnittelussa</p>	<p>Eläinlääkinnälliset ja lääkekehittely</p>
<p><i>F11 Opioidien käyttöhäiriöt</i></p> <p>Lähteenä lisäksi: Opioidikorvaushoidon käytännön opas / Mielenterveystalo.fi</p>	<p>Opioidiriippuvuuden seulonnassa ja hoidossa käytettävät kysely- ja haastatteluinstrumentit</p> <p>Opioidiriippuvuuden diagnostiikka ja riippuvuuden vaikeusasteen arviointi</p> <p>Opioidiriippuvuuteen liittyvä psykiatrinen ja somaattinen oheissairastavuus</p> <ul style="list-style-type: none"> - opioidiriippuvaisen potilaan kivun hoidon keskeiset periaatteet 	<p>Opioidikorvaushoidon toteutus muualla maailmassa</p> <p>Lääkeopioidiiriippuvuus; arviointi ja hoitolinjaukset</p> <ul style="list-style-type: none"> - iatrogeeninen riippuvuus - ORT - Opioid Risk Tool <p>Kipu ja opioidiriippuvuus</p> <p>Muut opioidikorvaushoidossa käytettävät agonistihoidot</p>	

	<p>Vieroitushoidon arviointi ja hoito</p> <ul style="list-style-type: none"> - oireenmukainen ja opioidiavusteinen vieroitus - SOWS, COWS <p>Opioidikorvaushoitoasetus ja suomalaiset hoitosuosituks</p> <ul style="list-style-type: none"> - hoidon kriteerit - hoidon tarpeen arviointi - hoidon tavoitteet (kuntoutuminen/haittojen vähentäminen) - hoidon saatavuus, toteutus ja kattavuus Suomessa <p>Opioidiriippuvuuden hoidossa käytettävien lääkkeiden farmakologia</p> <ul style="list-style-type: none"> - buprenorfiinvalmisteet eri muodoissa - metadoni/levometadoni - naltreksoni, naloksoni <p>Opioidikorvaushoidon lääkkeellinen toteutus</p> <ul style="list-style-type: none"> - aloitus - korvausannoksen arviointi - lääkevaihdot - opioidikorvaushoidon lopettaminen <p>Psykososiaaliset hoidot opioidiriippuvuuden hoidossa</p>	<p>Antagonistihoidot opioidiriippuvuuden hoidossa</p>	
<p><i>F12</i> <i>Kannabinoideiden</i> <i>käyttöhäiriöt</i></p>	<p>Kannabiksen eri muodot, synteettiset kannabinoideit</p> <p>Kannabiksen käyttöhäiriöiden seulonnassa ja hoidossa käytettävät kysely- ja haastatteluinstrumentit esim.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - CAST/CUDIT-R <p>Kannabiksen käyttöhäiriöiden diagnostiikka vaikeusasteen arviointi</p> <p>Kannabiksen käyttöhäiriöihin liittyvä psykiatrinen ja somaattinen oheissairastavuus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kannabis ja psykoosiriski <p>Vieroitusoireiden arviointi ja hoito</p> <p>Psykososiaaliset hoidot kannabiksen käyttöhäiriöiden hoidossa</p>	<p>Lääkekannabis</p> <p>Kannabiksen käyttöön liittyvien haittojen vähentäminen</p>	<p>Kannabisriippuvuuden hoidossa käytettävät agonistilääkehoidot</p>

<p><i>F13 Rauhoittavien lääkkeiden käyttöhäiriöt</i></p> <p>Lähteet lisäksi:</p> <p>Ahdistuneisuuden Käypä hoito -suositus, lisätietoa: Bentsodiatsepiinien käyttöön liittyvät hoitokäytännöt, Valviran ohjeet</p>	<p>Bentsodiatsepiinien käyttöhäiriöiden seulonnassa ja hoidossa käytettävät kysely- ja haastatteluinstrumentit</p> <p>Bentsodiatsepiinien käyttöhäiriöiden diagnostiikka vaikeusasteen arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> - päihdehakuinen käyttö - iatrogeeninen riippuvuus <p>Bentsodiatsepiininen käyttöhäiriöihin liittyvä psykiatrinen ja somaattinen oheissairastavuus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bentsodiatsepiinit ja ahdistuneisuushäiriöt <p>Vieroitusoireiden arviointi ja hoito</p> <ul style="list-style-type: none"> - CIWA-B <p>Psykososiaaliset hoidot bentsodiatsepiinien käyttöhäiriöiden hoidossa</p> <p>Bentsodiatsepiinien määräämiseen ja bentsodiatsepiiniriippuvuuden hoitoon liittyvät käytännöt</p>		
<p><i>F14-15 Stimulanttien käyttöhäiriöt</i></p> <p>Lähteet lisäksi: Valviran ohjeet</p>	<p>Stimulanttien (amfetamiini johdannaisineen, kokaiini, stimulanttilääkkeeti) käyttöhäiriöiden seulonnassa ja hoidossa käytettävät kysely- ja haastatteluinstrumentit</p> <p>Stimulanttikäyttöhäiriöiden diagnostiikka vaikeusasteen arviointi</p> <p>Amfetamiineihin/stimulantteihin liittyvien psykoosioireiden tunnistaminen, arviointi ja hoidon keskeiset periaatteet</p> <p>Stimulanttien käyttöhäiriöihin liittyvä psykiatrinen ja somaattinen oheissairastavuus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stimulantit ja psykoosiriski <p>Vieroitusoireiden arviointi ja hoito</p> <p>Psykososiaaliset hoidot stimulanttien käyttöhäiriöiden hoidossa</p>	<p>Agonistilääkehoito stimulanttiriippuvuuden hoidossa</p> <p>Psykiatrista erikoissairaanhoidon vaativan amfetamiini/stimulanttipsykoosin hoito</p>	
<p><i>F16 Hallusinogeenien käyttöhäiriöt</i></p>	<p>Hallusinogeenien käyttöhäiriöiden diagnostiikka vaikeusasteen arviointi</p>	<p>Hallusinogeenien käyttö psykiatristen häiriöiden hoidossa</p> <p>Hallusinogeenien mikroannostelu</p>	<p>Hallusinogeenien käyttö kulttuurisena ilmiönä</p>

		<p>Hallusinogeenien käyttöön liittyvät pitkittyvät tilat</p> <ul style="list-style-type: none"> - takauamat - persisting perceptual disorder (PPD) 	
<p><i>F17</i> <i>Nikotiiniriippuvuus</i></p> <p>Lähteet lisäksi: Tupakkariippuvuuden Käypä hoito -suositus, Tupakka- ja nikotiiniriippuvuuskirja</p>	<p>Nikotiiniriippuvuuden seulonnassa ja hoidossa käytettävät kysely- ja haastatteluinstrumentit</p> <ul style="list-style-type: none"> - 6 K:n malli <p>Nikotiiniriippuvuuden diagnostiikka ja riippuvuuden vaikeusasteen arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fagerströmin nikotiiniriippuvuustesti (FTND) ja Heaviness of Smoking Index (HSI) - askivuodet <p>Nikotiiniriippuvuuteen liittyvä somaattinen oheissairastavuus</p> <ul style="list-style-type: none"> - tupakkasairaudet ml. suun terveys <p>Nikotiinivieroitusoireiden arviointi ja hoito</p> <p>Nikotiiniriippuvuuden lääkkeellinen hoito</p> <ul style="list-style-type: none"> - nikotiinikorvaushoito - muu lääkehoito <p>Nikotiiniriippuvuuden ei-lääkkeelliset hoitokeinot</p> <ul style="list-style-type: none"> - psykososiaaliset hoidot - elämäntapainterventiot (liikunta) 	<p>Sähkötupakan käyttö ja terveysvaikutukset</p> <p>Nuuskan käyttö ja terveysvaikutukset</p> <p>Mielenterveyden ja muiden päihdehäiriöiden suhde nikotiiniriippuvuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> - vieroitus - vaikutukset lääkehoitoihin (esim. klotsapiini) <p>Tupakoinnin vähentäminen haittoja vähentävänä interventiona</p> <p>Erityisryhmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - nuoret - raskaana olevat - psykiatrisesti oireilevat 	
<p><i>F18-19 Muut ja sekapäihteiden käyttöhäiriöt</i></p>	<p>Sekapäihdekäyttöön liittyvien diagnostisten kriteereiden tuntemus ja asianmukainen käyttö</p> <p>Sekapäihdeongelmien muodostumisen ennaltaehkäisy osana hoitokäytäntöjä</p> <p>Eri päihteiden keskeiset yhteisvaikutukset ja ristitoleranssit - ja riippuvuudet</p> <p>Muuntohuumeet</p> <ul style="list-style-type: none"> - keskeiset muuntohuumetyypit - riskien ja haittojen tunteminen - ongelmakäytön tunnistaminen ja arviointi - hoidon keskeiset periaatteet 	<p>Muiden psykoaktiivisesti vaikuttavien lääkkeiden/aineiden väärinkäyttö</p> <p>Muiden kuin psykoaktiivisesti vaikuttavien lääkkeiden/aineiden väärinkäyttö</p>	

	<p>Muiden pähteiden/lääkkeiden/aineiden ongelmakäytön tunnistaminen ja arviointi, haitat sekä hoidon keskeiset periaatteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Steroidit - Inhalantit - gamma / lakka - ketamiini / fensyklidiini - typpioksiduuli 		
<i>Toiminnalliset riippuvuudet</i>	<p>Toiminnalliset riippuvuudet ilmiönä</p> <ul style="list-style-type: none"> - oirekuva - suhde normaaliin käyttäytymiseen <p>Toiminnallisten riippuvuuksien, erityisesti rahapeliongelmiin, epidemiologia Suomessa</p>	<p>Neurobiologinen perusta</p> <ul style="list-style-type: none"> - toleranssi ja vieroitusoreet <p>Kognitiiviset muutokset</p> <ul style="list-style-type: none"> - attention bias - rahapeli riippuvuuteen liittyvät ajatusvääristymät 	
<p><i>Rahapeli riippuvuus</i></p> <p>Lähteet lisäksi: kirja ja Käypä hoito -suositus tulossa; ei tenttimateriaaleissa vielä</p> <p>https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/rahapeliriippuvuudet/rahapeliriippuvuuden-tukiaineisto</p>	<p>Rahapeli riippuvuuden seulonnassa ja hoidossa käytettävät keskeiset kysely- ja haastatteluinstrumentit</p> <p>Rahapeli riippuvuuden diagnostiikka ja vaikeusasteen arviointi</p> <p>Rahapeliongelmiin liittyvä psykiatrinen ja somaattinen oheissairastavuus</p> <ul style="list-style-type: none"> - itsemurhariski <p>Rahapeliongelman puheeksiotto ja lyhyt interventio</p> <p>Rahapeli riippuvuuden lääkkeellinen hoito</p> <p>Psykososiaaliset hoidot rahapeli riippuvuuden hoidossa</p>	<p>Stimulaatiohoidot rahapeli riippuvuuden hoidossa</p> <p>Dopamiiniagonistilääkkeiden ja rahapeliongelman yhteys</p> <p>Erityisryhmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - ikääntyneet 	
Muut toiminnalliset riippuvuudet		Pelaamisriippuvuus (Gaming disorder, ICD-11)	<p>Muut tutkimuksen kohteena olevat ilmiöt</p> <ul style="list-style-type: none"> - seksi, porno - netin käyttö, some - ostokäyttäytyminen
<p>XI Päihdehäiriöiden psykososiaaliset hoitomuodot</p> <p>Lähteet: Alkoholiriippuvuus -kirja, Huume- ja lääkeriippuvuudet -kirja, Alkohol- ja huumeongelman Käypä hoito -suositukset, PALKO-suositukset;</p>			
<i>Psykososiaalisten hoitojen vaikuttavuus</i>	<p>Eri interventioiden käyttö ongelmakäytön eri vaiheissa</p> <ul style="list-style-type: none"> - oikea-aikaisuus - muutosvaihemalli 	<p>Psykososiaalisten hoitojen soveltuvuus erityisryhmille</p> <ul style="list-style-type: none"> - nuoret - psykiatrisista häiriöistä kärsivät 	

	Näytön aste eri päihde- ja riippuvuushäiriöiden hoidossa ja ennaltaehkäisyssä	<ul style="list-style-type: none"> - ikääntyneet - raskaana olevat - vähemmistöt - vangit 	
<i>Mini-interventio</i>	Mini-intervention periaatteet, kohderyhmät ja menetelmän tieteellinen perusta.		
<i>Motivoiva haastattelu</i>	<p>Motivoivan haastattelun periaatteet ja menetelmän tieteellinen perusta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - motivoivan haastattelun henki - keskeiset käsitteet kuten motivaatio, ambivalenssi, muutospuhe - keskeiset tekniikat ja työskentelytavat. 	Motivaatiota parantava hoito (Motivational enhancement therapy, MET)	.
<i>Kognitiivinen käyttäytymisterapia</i>	KKT:n periaatteet päihdehoidon kontekstissa ja niiden tieteellinen perusta.	KKT-pohjaiset työkalut kuten ketjuanalyysi, ajatusvääristymien kanssa työskentely, retkahduksen ehkäisy	
<i>12 askelta</i>	<p>Ryhmien toimintamalli ja niihin ohjaaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - AA, NA, GA, Al-Anon, AAL 	<p>Eri askeleiden peruseriaatteet</p> <p>Tuntee 12 askelta soveltavat hoito-ohjelmat kuten Minnesota-hoito ja terapeuttiset yhteisöt</p>	<p>12 askeleen historia meillä ja maailmalla</p> <p>12 askelta abstinenssiorientoituneen ajattelun taustalla</p>
<i>Pari- ja perheterapeuttiset hoidot</i>	Pari- ja perheterapeuttisten hoitojen periaatteet päihdehoidon kontekstissa ja niiden tieteellinen perusta.		
<i>Palkkiohoito</i>	Palkkiohoitojen periaatteet päihdehoidon kontekstissa ja niiden tieteellinen perusta.		
<i>Digitaaliset hoitomuodot</i>	Keskeiset digitaaliset hoitomuodot, kuten verkkoterapiat, digisovellukset, nettipohjaiset omahoito-ohjelmat		
<i>Muut näyttöön perustuvat terapeuttiset hoidot</i>	<p>Muiden näyttöön perustuvien terapeuttisten hoitomallien periaatteet päihdehoidon kontekstissa ja niiden tieteellinen perusta</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhteisövähivistusohjelmat - multimodaaliset hoito-ohjelmat kuten MDFT 	<p>Mindfulness päihdehäiriöiden hoidon osana</p> <p>Dialektinen käyttäytymisterapia</p> <p>Oheishäiriöiden, kuten ahdistuneisuuden, unen ja kivun psykososiaaliset/ lääkkeettömät hoitokeinot</p>	

<p><i>Vertaistuki ja kokemusasiantuntij uus</i></p>	<p>Vertaistuen keskeiset muodot, kuten kokemusasiantuntijatoiminta, A-kiltatoiminta, vertaisvastaanotot</p>		
<p>XII Erityisryhmät Lähteet: Alkoholiriippuvuus -kirja, Huume- ja lääkeriippuvuudet -kirja, Addiction Medicine (Oxford), ASAM Essentials of Addiction Medicine, Alkoholi- ja huumeongelman KH-suositukset</p>			
<p><i>Lapset ja nuoret</i></p>	<p>Nuorten päihdekäytön trendit</p> <p>Nuoren päihdehäiriön erityispiirteet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monihäiriöisyys - Toiminnalliset riippuvuudet <p>Arviointi ja hoito</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kokonaisvaltainen arviointi ja hoitosuunnitelma - Kehitysvaiheen huomioiminen - Perhe- ja verkostotyö - Salassapito ikätason mukaisesti <p>Päihteitä käyttävän nuoren palvelujärjestelmä</p> <ul style="list-style-type: none"> - koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto - nuorisoasemat - nuorisopsykiatrian palvelut - lastensuojelun ja sijaishuollon rooli - verkostotyö <p>Lastensuojeluilmoituksen periaatteet</p>	<p>Nuoruuden kehitysvaiheiden tuntemus</p> <ul style="list-style-type: none"> - päihteiden vaikutus keskushermoston ja persoonallisuuden kehitykseen <p>Nuoren haastattelemine</p> <p>Nuorille suunnatut päihdeinterventiot</p> <p>Nuoren päihdekäytön ennuste</p>	<p>Nuoren psykiatristen häiriöiden diagnostiikka</p>
<p><i>Ikääntyneet</i></p>	<p>Päihdekäytön trendit ikääntyneessä väestössä</p> <p>Ikääntyneiden riskirajat alkoholin käytössä</p> <p>Toiminnalliset riippuvuudet</p> <p>Elimistön muutokset ikääntyessä ja monisairastavuuden vaikutukset</p> <ul style="list-style-type: none"> - päihteiden metaboliaan - Vieroitusoireiloihin ja niiden hoitoon - päihdehäiriöön - lääkehoitoin <p>Huoli-ilmoituksen periaatteet</p>	<p>Päihdehäiriön ja muistisairauksien yhteisvaikutukset</p> <p>Ikääntyneen päihdearviointi yleissairaalassa</p> <p>Ikääntyneiden kotiin vietävät palvelut</p>	
<p><i>Vangit</i></p> <p>Lähteet lisäksi: PÄLY:n koulutukset</p>	<p>Vankien päihdekäytön yleisyys ja erityispiirteet liittyen vankilaympäristöön</p> <p>Lääke- ja korvaushoitokäytäntöjen periaatteet vankeusaikana</p>	<p>Haittoja vähentävä työ vankiloissa</p> <ul style="list-style-type: none"> - terveysneuvonta - IV-käyttöön liittyvät haasteet (ei 	

	Antisosiaalisuuden huomioiminen hoidossa	pistovälineiden vaihtoa yms) Vankien psykiatrinen ja somaattinen oheissairastavuus Vaarallisuusarviot Psykopatia	
<i>Raskaana olevat</i>	Päihteiden vaikutukset raskauteen, sikiöön ja vastasyntyneeseen Raskaana olevan päihdehoidon toteutus <ul style="list-style-type: none"> - Lääke- ja korvaushoidon tarpeen arvio ja aloitus raskauden aikana - lääke- ja korvaushoidon annokset raskauden aikana - lääke- ja korvaushoidot synnytyksen jälkeen ja imetyksen aikana - tupakoinnin vaikutukset ja lopetuksen tukeminen raskauden ja imetyksen aikana Lastensuojelun rooli, ennakkollinen lastensuojeluilmoitus Yhteistyö ja työnjako HAL-pkl, neuvola, päihdekliniikka	Raskaana olevan ja perheen kuntoutuspaikat <ul style="list-style-type: none"> - ensikodit - perhekuntoutusyksiköt - avokuntoutusyksiköt Äidin ja vauvan varhainen vuorovaikutus Päihteille altistuneen vastasyntyneen erityistarpeet	Vastasyntyneen opioidivieroituksen toteutus, Finneganin pisteytys
<i>Vähemmistöryhmät (maahanmuuttajat, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt, ym.)</i> Lähteet lisäksi: PÄLY:n koulutukset	Käytetyt päihteet ja päihdekäytön yleisyys eri vähemmistöryhmissä Päihteiden käyttöön liittyvät asenteet ja stigma eri kulttuureissa Kulttuurisensitiivisyys	Päihteiden käyttöön liittyvät erityisriskit eri vähemmistöryhmissä Vähemmistöstressi ja päihteiden käyttö Traumatisoituminen ja päihteiden käyttö	Vähemmistöjen kanssa työskentelevät kolmannen sektorin toimijat Pakolaisten mielenterveyden tukeminen Suomessa -käsikirja (PALOMA)